

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2022

Chișinău

**Cu privire la aprobarea proiectului de lege
pentru modificarea unor acte normative**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative.

Prim-ministru

NATALIA GAVRILIȚA

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Sergiu Litvinenco

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE**
pentru modificarea unor acte normative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15-17, art. 62), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 16:

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Președinții și vicepreședinții judecătoriilor și ai curților de apel sunt selectați și numiți în funcție de către Consiliul Superior al Magistraturii, pe un termen de 4 ani, conform art. 9 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și Legii nr. 154/2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor. Aceștia pot fi numiți repetat în funcțiile respective, dar nu mai mult de două mandate succesiv.”;

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Consiliul Superior al Magistraturii poate respinge candidatura prezentată pentru numire în funcția de președinte sau vicepreședinte al judecătoriei sau al curții de apel doar în cazul depistării incompatibilității candidatului cu funcția respectivă, al existenței unei sau mai multor sancțiuni disciplinare nestinse, sau al încălcării procedurilor legale de selectare și promovare a acestuia.”;

alineatul (5) se abrogă.

2. Articolul 22 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) În procesul elaborării, aprobării și modificării bugetului instanțelor judecătorești se solicită avizul consultativ al Consiliului Superior al Magistraturii.”

Art. II. – Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15-17, art. 63), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 9:

la alineatul (1), cuvintele „pentru prima dată” se exclud;

la alineatul (6), litera e) va avea următorul cuprins:

„e) acte ce confirmă vechimea în muncă.”;

la alineatul (9), după cuvintele „al instanței judecătorești” se introduce textul „, precum și candidații la promovarea în instanța superioară sau transferul la o instanță de același nivel sau inferioară”, iar cuvintele „pentru prima dată” se exclud;

la alineatul (10), textul „, după caz Parlamentului,” se exclude.

2. La articolul 11:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Judecătorii judecătoriilor, ai curților de apel se numesc în funcție, din numărul candidaților selectați prin concurs, de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii. Judecătorii sunt numiți în funcție până la atingerea plafonului de vârstă de 65 de ani.”;

alineatul (2) se abrogă;

la alineatul (3), textul „pe 5 ani sau până la atingerea plafonului de vârstă” se exclude;

la alineatul (4), cuvintele „sau de reconfirmare în funcție” se exclud;

la alineatul (5), după cuvântul „numirea” se introduce cuvântul „candidatului”, iar textul „pe 5 ani sau până la atingerea plafonului de vârstă” se exclude.

3. La articolul 13 alineatul (3), litera a) se abrogă.

4. La articolul 19, alineatul (3) se introduce la început propoziția:

„Judecătorul beneficiază doar de imunitate funcțională.”

5. La articolul 20:

la alineatul (3), textul „5 ani” se substituie cu textul „3 ani efectiv lucrați”;

la alineatul (4), textul „ , numirea în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță ” și textul „sau, după caz, de Parlament” se exclud;

se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

„(4¹) Numirea judecătorului în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță se face numai cu acordul acestuia, prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, în baza rezultatelor concursului organizat de acesta.”;

la alineatul (6), cuvintele „a Parlamentului” se substituie cu cuvintele „a Consiliului Superior al Magistraturii”.

6. La articolul 24 alineatul (1¹), litera c) se abrogă.

7. La articolul 25:

la alineatul (1), litera k) va avea următorul cuprins:

„k) atingerii de către acesta a plafonului de vârstă”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Propunerea privind eliberarea judecătorului din funcție este înaintată de către Consiliul Superior al Magistraturii Președintelui Republicii Moldova. Dacă, în perioada de la emiterea hotărârii de eliberare din funcție a judecătorului și de la înaintarea propunerii Președintelui Republicii Moldova până la emiterea decretului Președintelui Republicii Moldova în acest sens, temeiurile de eliberare din funcție a judecătorului s-au schimbat, Consiliul Superior al Magistraturii este obligat să modifice hotărârea respectivă.”

8. La articolul 26 alineatul (7), textul „sau, după caz, hotărârea Parlamentului” se exclude.

9. La articolul 34 alineatul (1), textul „sau, după caz, de Parlament” se exclude.

Art. III. – Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15-17, art. 65), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 3:

alineatele (2) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(2) În componența Consiliului Superior al Magistraturii intră judecători și persoane care se bucură de o înaltă reputație profesională și integritate personală, cu experiență în domeniul dreptului sau în alt domeniu relevant, care nu activează în cadrul puterii legislative, executive sau judecătorești și nu sunt afiliate politic.

(3) Șase membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, care nu fac parte din rândul judecătorilor, sunt selectați în mod deschis și transparent de către Comisia juridică, numiri și imunități, în baza unui concurs public, și sunt numiți prin hotărârea Parlamentului cu votul a trei cincimi dintre deputații aleși. Concursul se organizează până la expirarea mandatului membrilor numiți anterior și constă din examinarea dosarelor și audierea candidaților. Comisia juridică, numiri și imunități întocmește avize argumentate pentru fiecare candidat selectat și propune Parlamentului numirea acestora.”;

se completează cu alineatele (3¹) (3²) și (3³) cu următorul cuprins:

„(3¹) Dacă procedura de numire de către Parlament a membrilor prevăzuți la alin. (3) a eșuat, chestiunea respectivă se include, după consultarea fracțiunilor parlamentare, în ordinea de zi a ședinței Parlamentului din cadrul aceleiași sesiuni, după 15 zile lucrătoare, membrii respectivi urmând a fi numiți cu votul a trei cincimi dintre deputații aleși.

(3²) Dacă procedura prevăzută la alin. (3¹) eșuează, membrii respectivi ai Consiliului Superior al Magistraturii sunt numiți în cadrul aceleiași ședințe a Parlamentului, cu votul majorității deputaților aleși.

(3³) Dacă procedura prevăzută la alin. (3²) eșuează, Comisia juridică, numiri și imunități, în termen de cel mult 2 luni, organizează un nou concurs public la care candidații respinși de către Parlament nu pot participa. La organizarea unui nou concurs, prevederile alin. (3¹) și (3²) se aplică în modul corespunzător.

2. La articolul 3¹:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„**Articolul 3¹.** Condițiile pentru a putea fi ales membru al Consiliului Superior al Magistraturii”;

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) În funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, care nu face parte din rândul judecătorilor, poate fi aleasă persoana, dacă întrunește următoarele condiții:

a) are înaltă reputație profesională;

b) are integritate personală;

c) are experiență în domeniul dreptului sau în alt domeniu relevant de cel puțin 10 ani;

d) nu activează la momentul depunerii cererii în cadrul organelor puterii legislative, executive sau judecătorești;

e) nu este afiliată politic.”;

la alineatul (3), textul „alin. (1),” se substituie cu textul „alin. (1) și (1¹)”, iar după cuvintele „Consiliul Superior al Magistraturii” se completează cu textul „sau, respectiv, Comisia juridică, numiri și imunități”.

3. La articolul 4:

alineatul (1) litera a) va avea următorul cuprins:

„a) face propuneri Președintelui Republicii Moldova de numire, promovare la o instanță superioară, transferare la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară ori de eliberare din funcție a judecătorilor instanțelor judecătorești”;

se completează cu alineatul a¹) cu următorul cuprins:

„a¹) numește în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță”;

la literele c) și d), cuvintele „sau de vicepreședinte al instanței” se substituie cu textul „, vicepreședinte al instanței sau vicepreședinte al colegiului în cadrul Curții Supreme de Justiție”;

la alineatul (3):

litera c) va avea următorul cuprins:

„c) în baza hotărârii colegiului disciplinar, înaintează Președintelui Republicii Moldova propunerea privind eliberarea din funcția de judecător;”;

se completează cu litera c¹) cu următorul cuprins:

„c¹) în baza hotărârii colegiului disciplinar, decide privind eliberarea din funcția de președinte sau de vicepreședinte al instanței de judecată”.

4. La articolul 5:

la alineatul (1), cuvintele „pe durata mandatului” se substituie cu cuvintele „pentru o perioadă de trei ani”. Alineatul (1) se completează cu următoarea propoziție: „Președintele Consiliului Superior al Magistraturii nu poate deține mai mult de două mandate succesiv.”;

alineatul (3) se exclude.

5. La articolul 7¹ alineatul (6) litera d), cuvintele „sau de către Parlament” și cuvintele „sau pentru numirea în funcția de vicepreședinte ori de președinte al instanței judecătorești” se exclud.

6. La articolul 9:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Durata mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii este de 6 ani, fără posibilitatea de a deține două mandate”;

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) În cazul încetării mandatului a mai mult de 5 membri ai Consiliului Superior al Magistraturii și nu sunt supleanți care să continue mandatul acestora în modul stabilit la art. 13, Consiliul Superior al Magistraturii continuă să funcționeze, având competențe restrânse doar în partea ce se referă la art. 3 alin. (5), art. 4 alin. (1) lit. e), alin. (2) lit. c²), alin. (4) lit. d), d¹) și f);

alineatul (2) se abrogă.

7. La articolul 11 alineatul (2), cuvintele „din rândul profesorilor titulari” se substituie cu cuvintele „care nu fac parte din rândul judecătorilor”.

8. La articolul 12:

la alineatul (1) litera d), cuvintele „ridicare a mandatului” se substituie cu cuvântul „revocare”;

la alineatul (2), cuvântul „Ridicarea” se substituie cu cuvântul „Revocarea”;

la litera c), după textul „stabilite de prezenta lege,” se completează cu textul „în caz de absență nemotivată la mai mult de trei ședințe consecutive.”

9. La articolul 13, alineatul (2) se exclude, iar alineatul (1) devine alineat unic.

10. La articolul 15 alineatul (4), după cuvintele „se examinează” se completează cu textul „, cu excepția când se examinează:

a) propunerile prevăzute la art. 23;

b) suspendarea din funcție a judecătorului în legătură cu pornirea urmăririi penale;

c) aplicarea măsurilor speciale de investigații în cauza penală în care figurează judecătorii în funcție.”

11. La articolul 18 alineatul (5), după textul „de membrii supleanți,” se introduce textul „, conform reprezentativității prevăzute la art. 13 alin. (3) și (4)”.

12. La articolul 19:

la alineatul (1), textul „sau, după caz, Parlamentului” și textul „, precum și la numirea în funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței judecătorești” se exclud;

la alineatul (2), în propoziția a doua, după cuvintele „pentru funcția de judecător” se introduc cuvintele „și hotărârea privind selectarea candidaților și numirea în funcțiile”;

la alineatul (3), textul „de președinte sau vicepreședinte al instanței judecătorești,” se exclude;

la alineatul (4), textul „sau, după caz, Parlamentul” și textul „art. 16 din Legea privind organizarea judecătorească și art. 9 din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție,” se exclud.

13. La articolul 20:

la alineatul (4), cuvintele „sau de hotărâre” și textul „sau, după caz, Parlamentului” se exclud;

la alineatul (7), textul „sau, după caz, Parlamentului” se exclude.

14. La articolul 23, alineatul (3) se abrogă.

15. La articolul 24 alineatul (1), textul „La adoptarea hotărârilor cu privire la cariera judecătorilor, răspunderea disciplinară a acestora, sancționarea și eliberarea din funcție a judecătorilor, membrii de drept ai Consiliului Superior al Magistraturii participă fără drept de vot.” se exclude.

16. La articolul 25, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi contestate în conformitate cu prevederile Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.”

Art. IV. – Legea nr. 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15-17, art. 64), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 9 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 9.** Numirea judecătorilor Curții Supreme de Justiție

(1) Judecătorii Curții Supreme de Justiție sunt numiți în funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în termen de 30 de zile de la data parvenirii propunerii corespunzătoare.

(2) În cazul depistării incompatibilității candidatului la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție cu funcția respectivă, al existenței unei sau mai multor sancțiuni disciplinare nestinse sau al încălcării procedurilor legale de selectare și promovare a acestuia, Consiliul Superior al Magistraturii, în termenul indicat la alin. (1), este informat de către Președintele Republicii Moldova. În cazul apariției unor circumstanțe care necesită o examinare suplimentară, Președintele Republicii Moldova anunță Consiliul Superior al Magistraturii despre prelungirea termenului indicat la alin. (1) cu 15 zile.

(3) Președintele Republicii Moldova examinează propunerea repetată a Consiliului Superior al Magistraturii în termen de 30 de zile de la data recepționării acesteia.”

2. La articolul 9¹, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Președintele, vicepreședinții Curții Supreme de Justiție, președinți ai colegiilor și vicepreședinți ai colegiilor sunt selectați de către Consiliul Superior al Magistraturii în baza concursului organizat conform art. 9 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului”.

Art. V. – Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 238-246, art. 557), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 6 alineatul (7), textul „Propunerea de eliberare din funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță se înaintează de Consiliul Superior al Magistraturii, în modul stabilit de lege.” se substituie cu textul „Hotărârea de eliberare din funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță se aprobă de către Consiliul Superior al Magistraturii.”

2. La articolul 38, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Hotărârea colegiului disciplinar cu privire la aplicarea sancțiunii de eliberare din funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței se aprobă de către Consiliul Superior al Magistraturii, după expirarea termenului de contestare.

Hotărârea colegiului disciplinar cu privire la aplicarea sancțiunii de eliberare din funcția de judecător se transmite Consiliului Superior al Magistraturii pentru înaintarea propunerii Președintelui Republicii Moldova după expirarea termenului de contestare.”

Art. VI. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 aprilie 2022.

(2) În termen de două luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Consiliul Superior al Magistraturii va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

Președintele Parlamentului

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative a fost elaborat de Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite.

Prezentul proiect a fost elaborat în scopul sincronizării prevederilor legale cu amendamentele constituționale referitoare la sistemul judecătoresc, care au fost adoptate prin *Legea nr. 120/2021 pentru modificarea Constituției Republicii Moldova*.

Potrivit art. II din legea menționată, aceasta urmează să intre în vigoare după expirarea a 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, adică la data de 1 aprilie 2022. Astfel, Guvernul, în termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi, trebuie să elaboreze și să prezinte Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în concordanță cu prezenta lege.

Drept urmare, finalitatea de bază a acestui proiect constă în crearea unui cadru normativ coerent prin excluderea oricăror neconcordanțe dintre normele constituționale și prevederile legale care reglementează domeniul sistemului judecătoresc.

O altă finalitate urmărită de prezentul proiect de lege constă în asigurarea implementării recomandărilor internaționale ce se referă la termenul inițial și modul de numire a judecătorilor, precum și la rolul, componența și competențele Consiliului Superior al Magistraturii (în continuare - CSM).

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul legii prevede modificarea următoarelor acte normative:

- Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească;
- Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului;
- Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii;
- Legea nr. 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție;
- Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

Reieșind din amendamentele ce au fost efectuate la conținutul Constituției Republicii Moldova, prezentul proiect de lege vine cu un șir de modificări referitoare la:

1. termenul inițial și procedura de numire a judecătorilor;
2. procedura de numire a președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești de toate nivelurile;
3. imunitatea judecătorilor;
4. componența CSM;
5. durata mandatului de membru al CSM;
6. atribuțiile CSM cu specific financiar.

I. Termenul inițial și procedura de numire a judecătorilor

În ceea ce privește standardele internaționale privind numirea și stabilitatea mandatului judecătorilor, **Principiile de Bază privind Independența Justiției** statuează că *"Judecătorii, indiferent că sunt numiți sau aleși, trebuie să aibă mandatul garantat până la o vârstă obligatorie de pensionare sau până la expirarea mandatului lor, în cazul în care există o astfel de durată"* (principiul nr. 12).

Cu referire la independența judecătorilor, **Comitetul miniștrilor Consiliului Europei** subliniază că *"Siguranța mandatului și inamovibilitatea sunt elemente cheie ale independenței judecătorilor. În consecință, judecătorii ar trebui să aibă garantat mandatul până la o vârstă obligatorie de pensionare, unde aceasta există."*

De asemenea, menționăm că **Comitetul pentru drepturile omului (ONU)**, referitor la perioada de probă pentru judecătorii din Republica Moldova și impactul acesteia asupra independenței judiciare, a recomandat *"revizuirea legislației pentru a asigura ca inamovibilitatea judecătorilor să fie suficient de lungă pentru a le asigura independența, în conformitate cu cerințele art. 14, alineatul 1 din Pact."*

Remarcăm că existența unui termen inițial de numire a judecătorilor a fost criticată la nivel internațional. Astfel, în cadrul studiului **"Reformarea sistemului judiciar din Republica Moldova: perspective și provocări"**, efectuat de Comisia Internațională a Juriștilor, au fost expuse următoarele recomandări: *"Deși actualmente Colegiul de evaluare și CSM oferă unele garanții împotriva interferențelor executivului în timpul perioadei de probă, insecuritatea unui judecător în timpul primilor ani de formare de experiență profesională nu este în stare să conducă la exercitarea independentă a puterii judecătorești. Calitatea muncii nou-numiților judecători poate fi cel mai bine asigurată printr-un sistem de evaluare și disciplinare, fără a fi necesară o perioadă de probă"*.

În contextul celor expuse, precum și reieșind din faptul că prin Legea nr. 120/2021 termenul inițial de 5 ani de numire al judecătorilor a fost exclus din *Constituție*, modificarea cadrului normativ a devenit strict necesară. Altă modificare esențială ce a fost efectuată prin Legea nr. 120/2021 se referă la uniformizarea procedurilor de numire a judecătorilor în instanțele judecătorești, indiferent de nivelul acestora și excluderea implicării autorităților politice în procesul de numire a judecătorilor. Astfel, judecătorii din instanțele judecătorești de toate nivelele urmează a fi numiți în funcție până la atingerea plafonului de vârstă, de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea CSM.

Drept urmare, prezentul proiect de lege intervine cu modificări în următoarele legi:

- *Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului* – art. 9 alin. (1), (6) și (9); art. 11 alin. (1) (2) (3) (4) și (5); art. 13 alin. (3) lit. a); art. 20

alin. (3), (4) și (6); art. 24 alin. (1¹) lit. c); art. 25 alin. (1) lit. k) și alin. (2); art. 26 alin. (7); art. 34 alin. (1);

- *Legea nr. 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție* – art. 9;
- *Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii* – art. 4 alin. (1) lit. a), a¹), c), d), alin. (3) lit. c); art. 7¹ alin. (6) lit. d); art. 19 alin. (1), (2), (3) și (4); art. 20 alin. (4) și (7).

II. Procedura de numire a președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești de toate nivelurile

La data intrării în vigoare a *Legii nr. 120/2021* vor fi abrogate alin. (3) și (4) din *art. 116 din Constituție*, care reglementează procedura de numire a președinților și vicepreședinților judecătoriilor, curților de apel și ai Curții Supreme de Justiție.

Reforma respectivă a avut drept scop atât unificarea, cât și simplificarea acestor proceduri. Astfel, președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești, indiferent de nivelul acestora, urmează a fi selectați și numiți în funcție de către CSM, conform procedurii stabilite în regulamentul aprobat de acesta.

În contextul modificării modului de ocupare a funcțiilor manageriale din sistemul judiciar, se propune intervenirea cu modificări în următoarele acte normative:

- *Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească* – art. 16 alin. (3), (4) și (5);
- *Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului* – art. 9 alin. (10), art. 20 alin. (4), (4¹) și (6);
- *Legea nr. 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție* – art. 9¹ alin. (1);
- *Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii* – art. 4 alin. (1) lit. a); alin. (3) lit. c) și c¹);
- *Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor* – art. 6 alin. (7), art. 38 alin. (1).

III. Imunitatea judecătorilor

Cu referire la imunitatea judecătorilor, **Comisia de la Veneția a susținut în mod constant ideea în favoarea unei imunități funcționale limitate a judecătorilor:** „*Magistrații (judecătorii, procurorii și anchetatorii) nu trebuie să beneficieze de imunitate generală precum este prevăzut în Constituția Bulgariei. Potrivit standardelor generale aceștia cu siguranță necesită a fi protejați contra acțiunilor civile, pentru acțiunile efectuate cu bună credință în perioada exercitării funcțiilor sale. Oricum, nu trebuie să beneficieze de imunitate generală care i-ar proteja pe ei de urmărirea pentru acțiunile criminale pentru care aceștia trebuie să răspundă în fața instanțelor*” (Opinia Comisiei de la Veneția nr. 698/2012 din 11 martie 2013).

În Raportul său privind **"Independența Sistemului Judecătoresc – Partea I: independența Judecătorilor"**, Comisia de la Veneția a aprobat regula generală, potrivit căreia judecătorii nu trebuie să se bucure de nici o formă de imunitate penală pentru infracțiunile comise în exercitarea funcțiilor lor: *„Este indiscutabil că judecătorii trebuie să fie protejați de orice influență nejustificată din exterior. În acest scop, ei trebuie să beneficieze de imunitate funcțională (exclusiv funcțională, față de urmărirea penală pentru actele întreprinse în exercitarea funcțiilor lor, cu excepția infracțiunilor săvârșite cu rea-credință, de exemplu, luare de mită)”*.

Astfel, judecătorii trebuie să beneficieze doar de imunitate funcțională și anume, imunitate în caz de urmărirea penală **numai pentru acțiunile sau inacțiunile efectuate în exercitarea funcțiilor lor**. În această privință, se pare evident că coruperea pasivă, traficul de influență, luarea de mită, precum și infracțiunile similare, nu pot fi considerate ca acte săvârșite în exercitarea legală a funcțiilor sale.

Urmare a recomandărilor Comisiei de la Veneția, precum și a completării *art. 116 din Constituție* cu un nou alineat (5¹) care reglementează imunitatea funcțională a judecătorilor, prezentul proiect de lege propune o redacție nouă pentru *art. 19 alin. (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului*.

IV. Componenta CSM

O altă intervenție se referă la componenta CSM. Or, conform *Legii nr. 120/2021 pentru modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova*, CSM este format din 12 membri: 6 judecători și 6 persoane care se bucură de o înaltă reputație profesională și integritate personală, cu experiență în domeniul dreptului sau în alt domeniu relevant.

La baza noii redacții a articolului 122 din Constituție au stat recomandările autorilor Raportului de monitorizare privind transparența și eficiența CSM, recomandările Direcției generale Drepturile Omului în cadrul Raportului privind organele autoadministrării judecătorești și cariera judecătorilor, precum și ale autorilor studiului *"Reformarea sistemului judiciar din Republica Moldova: perspective și provocări"*.

Conform pct. 27 din **Recomandarea Rec (2010)12 a Comitetului Miniștrilor Consiliului Europei**, nu mai puțin de jumătate din membrii consiliilor judiciare „trebuie să fie aleși de către colegii lor la toate nivelurile sistemului judiciar și cu respectarea pluralismului în interiorul sistemului judiciar”.

Remarcăm faptul că din componenta CSM au fost excluși membrii de drept, iar noțiunea de "profesori de drept titulari" a fost substituită cu o noțiune mult mai amplă de "persoane care se bucură de o înaltă reputație profesională și integritate personală, cu experiență în domeniul dreptului sau în alt domeniu relevant [...]”.

Utilizarea acestei noțiuni noi a fost recomandată de **Comisia de la Veneția (Opinia nr. 916/2018 din 19.03.2018)**, deoarece acest termen, din punct de

vedere al sensului, include în sine profesorii titulari, dar în același timp oferă posibilitate de a alege în componența CSM și reprezentanți ai altor profesii juridice, prezența cărora ar fi binevenită în cadrul CSM, cum ar fi de exemplu specialiștii în domeniul promovării și respectării drepturilor omului, în domeniul managementului etc.

În context, proiectul vine cu modificări la art. 3¹ și anume – un alineat nou, destinat reglementării criteriilor ce urmează a fi întrunite de către membrii CSM, care nu fac parte din rîndurile judecătorilor.

În vederea evitării unui blocaj instituțional cu privire la numirea membrilor CSM care nu fac parte din rîndul judecătorilor a fost reglementat un mecanism anti „deadlock”. Necesitatea instituirii unui asemenea mecanism a fost subliniată și de Comisia de la Veneția, în Opinia CDL(2020)021 nr. 983/2020: „25. [...] Pentru a evita impasurile, ar trebui concepute mecanisme adecvate anti-blocare.”

Așadar, prin proiectul respectiv, numirea acestor membri va avea loc cu votul a 3/5 din numărul deputaților aleși în urma unui concurs public. În cazul în care procedura de numire va eșua, procedura de numire va fi reluată, fiind instituite anumite condiții.

Astfel, reluarea procedurii va avea loc în aceeași sesiune plenară a Parlamentului după 15 zile de la eșuare, și în prealabil să fie consultate fracțiunile parlamentare. Consultarea fracțiunilor parlamentare a fost instituită ca o condiție pentru a discuta și înțelege care sunt „impedimentele” de neexprimare a voturilor în favoarea candidaților-membri CSM non-judecători. Dacă și această procedură eșuează, atunci membrii respectivi vor fi numiți cu votul majorității deputaților aleși. În cazul în care toate mecanismele propuse prin intermediul prezentului proiect se vor solda cu eșec, atunci se va organiza un nou concurs public.

Drept urmare, pentru a asigura o sincronizare între noile prevederi ale Constituției referitoare la componența CSM și prevederile legislației infra constituționale, este necesară intervenirea în art. 3 alin. (2), (3), (3¹), (3²) și (3³); art. 3¹ alin. (1¹) și alin. (3); art. 9 alin. (1) și (2); art. 11 alin. (2); art. 13 alin. (2); art. 18 alin. (5); art. 23 alin. (3) și art. 24 alin. (1) din *Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii*.

V. Durata mandatului de membru al CSM,

Urmare a adoptării *Legii nr. 120/2021* a fost modificată durata mandatului de membru al CSM, acesta fiind mărit de la 4 la 6 ani. De asemenea, interdicția de a deține 2 mandate consecutiv a fost extinsă pentru toți membrii CSM. Această modificare va permite evitarea perpetuării acelorași persoane în cadrul CSM (2 mandate = 12 ani) și va contribui la includerea în cadrul acestuia a unor noi profesioniști în domeniu.

În lumina acestor amendamente constituționale, a devenit necesară modificarea art. 9 alin. (1), art. 12 din *Legea nr. 947/1996 cu privire la CSM*.

Un alt element nou, introdus prin intermediul prezentului proiect constă în prevederea expresă a competențelor restrânse pentru CSM în cazul în care a încetat

mandatul a mai mult de 5 membri. Altfel spus, în situația în care urmare a încetării mandatelor unui număr considerabil de membri ai CSM și nu sunt supleanți care să-i înlocuiască, CSM va exercita doar unele atribuții restrânse, cu caracter administrativ, ce țin de convocarea adunărilor generale, întocmirea rapoartelor de activitate, delegarea participanților la seminare, conferințe ș.a. chestiuni de ordin administrativ care sunt strict necesare pentru evitarea blocajelor instituționale. În context, se propune completarea art. 9 din *Legea nr. 947/1996* cu alin. (1¹).

Subliniem faptul că prezentul proiect de lege nu are drept scop modificarea competențelor CSM și nici excluderea unora din acestea. Scopul urmărit este de a asigura un echilibru, pe de o parte, dintre reprezentativitate acestora și, pe de altă parte, funcționalitatea minimă a lor.

VI. Atribuțiile CSM cu specific financiar

În partea ce ține de atribuțiile CSM, prin intermediul *Legii nr. 120/2021* a fost stipulat expres faptul că CSM trebuie să fie consultat obligatoriu în procesul elaborării, examinării, aprobării și modificării bugetului de stat în partea ce ține de alocarea mijloacelor financiare destinate instanțelor judecătorești și este în drept să prezinte Parlamentului propuneri referitoare la bugetul instanțelor judecătorești.

Menționăm că Direcția generală Drepturile Omului, în **Raportul privind organele autoadministrării judecătorești și cariera judecătorilor** a recomandat reexaminarea legislației referitoare la formarea bugetelor instanțelor judecătorești în vederea intensificării rolului organelor de autoadministrare judecătorească în acest proces.

Drept urmare, pentru a asigura buna implementare a noilor prevederi constituționale, este necesară completarea art. 22 din *Legea nr. 514/1995* cu alineatul (3).

Suplimentar celor expuse supra, în vederea aducerii în concordanță a normelor referitoare la procedura de contestare a hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii, prevăzută în *Legea nr. 947/1996*, cu prevederile *Codului administrativ nr. 116/2018*, proiectul vine cu o modificare la art 25 alin. (1) din legea menționată.

4. Fundamentarea economico-financiară

Pentru implementarea proiectului nu vor fi necesare cheltuieli de la bugetul de stat. Proiectul implică survenirea doar a unor ajustări la nivel organizatoric în procesul prestabilit de desemnare a membrilor CSM, de numire a judecătorilor și a președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești.

5. Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare

Reieșind din faptul că *Legea nr. 120/2021* pentru modificarea Constituției Republicii Moldova va intra în vigoare la data de 1 aprilie 2022, se propune ca

prevederile prezentului proiect să intre în vigoare la aceeași dată cu amendamentele constituționale. În acest mod va fi asigurată buna implementare a amendamentelor constituționale.

Drept urmare a adoptării prezentului proiect va fi necesară aducerea cadrului normativ intern al CSM în concordanță cu amendamentele constituționale și cu noile prevederi ale legislației.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la directoriul *Transparența decizională*, a fost plasat *Anunțul privind inițierea procesului de elaborare a proiectului Legii pentru modificarea unor acte normative (implementarea amendamentelor constituționale privind sistemul judecătoresc)*, care poate fi accesat la următorul link: <http://justice.gov.md/libview.php?l=ro&idc=184&id=5374>.

În vederea respectării tuturor procedurilor de creație legislativă stabilite de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul a fost înregistrat la Cancelaria de Stat cu **numărul unic 78/MJ/2022** și supus procedurii de avizare cu toate instituțiile interesate în domeniu. Proiectul a fost transmis pentru avizare și consultare publică tuturor părților interesate, fiind plasat și pe pagina web oficială a Ministerului Justiției, la rubrica *Transparența decizională*, secțiunea *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*, proiectul cu nr. 636.

În urma recepționării avizelor repetate de la autoritățile participante la avizare, toate propunerile și obiecțiile au fost analizate în sinteza obiecțiilor și propunerilor, fiind însoțite de argumentarea autorului proiectului, în vederea acceptării sau neacceptării acestora.

În procesul de avizare și consultare publică au fost recepționate propuneri de la: Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Supremă de Justiție, Curtea de Apel Chișinău, Judecătoria Ungheni, Uniunea Avocaților din Republica Moldova.

Au prezentat lipsă de propuneri: Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Judecătoria Comrat, Curtea de Apel Bălți, Cancelaria de Stat, Curtea de Apel Comrat

Nu au prezentat avizele: Judecătoria Chișinău, Judecătoria Criuleni, Judecătoria Hîncești, Judecătoria Orhei, Judecătoria Strășeni, Judecătoria Anenii-Noi, Judecătoria Căușeni, Judecătoria Bălți, Judecătoria Drochia, Judecătoria Edineț, Judecătoria Soroca, Judecătoria Cahul, Judecătoria Cimișlia, Ministerul Finanțelor, Asociația obștească Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM), Asociația obștească Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE), Asociația obștească Promo-LEX, Asociația obștească Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC).

Subliniem faptul că, în temeiul pct. 201 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărîrea Guvernului 610/2018, **proiectul a fost transmis spre avizare repetată** tuturor părților interesate (scrisoarea Ministerului Justiției nr.

03/1843 din 23 februarie 2022). Propunerile primite în cadrul avizării repetate au fost analizate în rubrica corespunzătoare din Sinteza obiecțiilor și propunerilor.

Au fost recepționate propuneri de la: Consiliul Superior al Magistraturii, Uniunea Avocaților din Republica Moldova.

Au prezentat lipsă de obiecții și propuneri: Curtea de Apel Cahul, Curtea de Apel Comrat, Judecătoria Cahul, Ministerul Finanțelor;

Celelalte autorități publice și părți interesate nu au prezentat avizele și recomandările în cadrul avizării repetate.

7. Constatările expertizei anticorupție

Întru respectarea dispozițiilor art. 34 alin. (1) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative* (în continuare – *Legea nr. 100/2017*), Cancelaria de Stat, prin scrisoarea nr. 18-23-1155 din 3 februarie 2022, concomitent cu consultările publice, a remis proiectul actului normativ spre expertizare către Centrul Național Anticorupție. Remarcăm faptul că Ministerul Justiției încă nu a recepționat raportul de expertiză vizat.

Prin scrisoarea nr. 03/1843 din 23 februarie 2022, concomitent cu transmiterea proiectul spre reavizare, acesta a fost transmis repetat Centrului Național Anticorupție pentru efectuarea expertizei anticorupție.

În urma efectuării expertizei, s-a constatat că au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional și că proiectul corespunde normelor de tehnică legislativă. De asemenea, în conținutul proiectului nu au fost identificați factori de risc care ar putea genera apariția unor situații de corupție.

Ministru

Sergiu LITVINENCO

